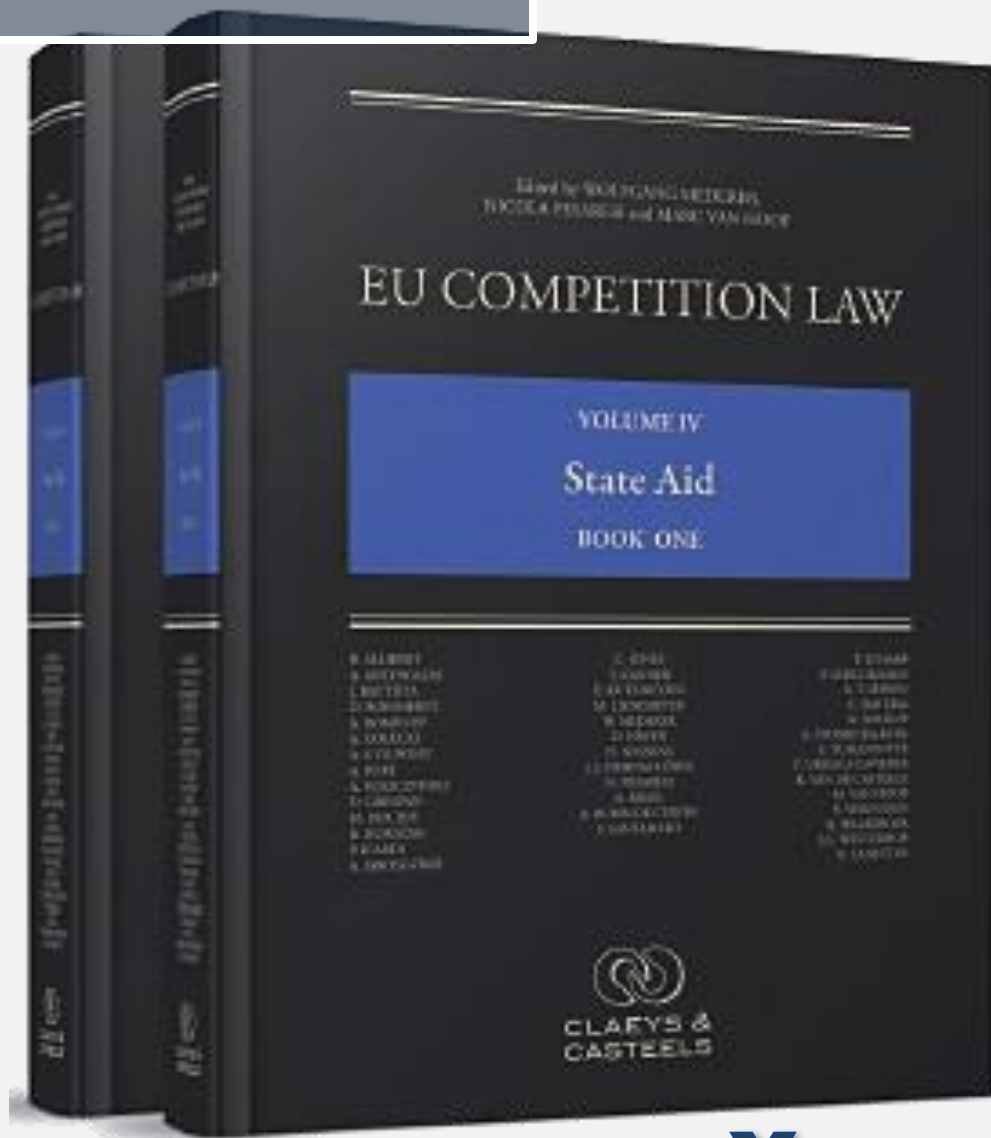

29. JULI 2014. BROJ 358

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

RUKA DRŽAVE

*TRI „AMINA“ EVROPSKE KOMISIJE DRŽAVNOJ INTERVENCIJI U ENERGETSKOM SEKTORU
STR. 2 i 7*

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*

Razvodnjen, pa usvojen EU plan povećanja energetske efikasnosti

BRISEL – Evropska komisija (EK) je u središtu usvojila plan povećanja ukupne energetske efikasnosti bloka, ali je morala prethodno da ga razvodni u strahu da bi ukrajinska kriza mogla izazvati prekide u snabdevanju ruskim gasom. U okviru plana, EK prepušta liderima EU da odluče da li će povećanje energetske

efikasnosti od 30% za 2030. (prema nivou iz 2007.) biti obavezujuće, ili ne. **Reuters** podseća da je „vlada“ EU u ranijim nacrtima ciljeva za 2030. razmatrala predlog dostizanja obavezujućih ušteda u potrošnji energije od do 40%. Obraćajući se novinarima posle sastanka svih 28 EU komesara, evropski „ministar“ energije Guenther Oettinger je rekao da planirani cilj ima „dobre šanse“ da bude usvojen od

strane zemalja članica. Prve rasprave o njemu zakazane su za oktobarski (23-24) samit EU. Oettinger je rekao da se različita gledanja na ovaj cilj mogu podeliti u tri grupe zemalja: ne pominjući države, rekao je da jedna grupa podržava tri obavezujuća cilja – za energetske efikasnost, emisije gasova staklene bašte i obnovljivu energiju. **Reuters** u ovoj grupi prepoznaje Francusku, Nemačku i Nordijske države. Druga grupa okuplja one koji, kako je naveo komesar, „žele manje Evrope i Brisela, što su pokazali rezultati EU izbora u njima“, što se očigledno odnosilo pre svega na Veliku Britaniju. Treća grupa želi samo ciljeve za emisije

gasova saefektom staklene bašte, jer bi tome doprinelo i smanjenje potrošnje energije, odnosno energetska efikasnost. Prema EU izvorima, ovde spadaju zemlje koje najviše zavise od ruskog gasa – Bugarska, Mađarska, Slovačka, Poljska i Baltičke države. Njihov rezon je da, ako Rusija smanji izvoz gasa, a EU nametne obavezujući cilj energetske efikasnosti, zemlje će morati da plate račun zbog neispunjenja tog cilja, povrh investicija neophodnih u sektorima građevinarstva, ekonomična vozila i štedljive aparate. Oettinger je priznao da se radi o dvoocifrenim brojkama milijardi evra investicija za ostvarenje tog cilja i dodao da bi otpor stigao i iz najizloženijih industrijskih sektora.

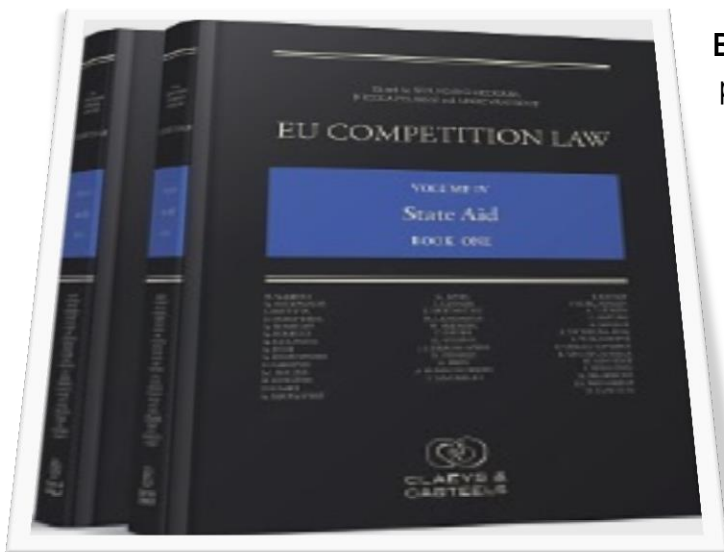
Stručnjaci: Naivan scenario formiranja evropske energetske unije

BRISEL – Preslikavanje modela bankarske unije EU na sektor energetike je naivan prilaz, konstatuju u sredi u zajedničkom tekstu za **EurActiv** Ivana Jemelkova (direktorka u konsultantskoj firmi FTI iz Brisela) i Hans Hack (čellnik sektora finansijskih usluga u FTI) (foto). Oni kao razloge navode da percepcija krize u sektoru energetike nije dovoljno jaka da motiviše u ovom trenutku zajedničku akciju. Drugo, dok je

bankarska unija bila zasnovana na kredibilitetu Evropske centralne banke, ostaje nejasno koje telo bi moglo da odigra sličnu ulogu u energetici. Treće, Evropa izlazi iz finansijske krize jer je rekla „da“ bližoj saradnji, što bi sada bilo potrebno u energetici. „Evropa izgleda da to, međutim, ne sluša“, navode autori teksta. I poslednji razlog je – Zašto? Neki evropski partneri, naime, kupuju od Gasproma prirodni gas po 30% nižim cenama i nisu spremni da se odreknu te privilegije na račun zajedničkog nastupa. Umesto Energetske unije, koju je ovog proleća predložio poljski premijer Donald Tusk i kojoj je, kažu, naklonjen budući predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker, Jemelkova i Hack predlažu EU da ojača svoju pregovaračku moć, time što će dogovarati paketne sporazume sa Rusijom kao blok zemalja.

Komisija: Britansko Tržište kapacitetima električne energije ne remeti konkurenciju

BRISEL – Evropska komisija je utvrdila da je predloženo britansko Tržište kapacitetima (Capacity Market) električne energije u skladu sa EU pravilima državne pomoći. Cilj ove šeme je da obezbedi dovoljno snabdevanje potrošača električnom energijom u špicovima potrošnje, dodaje se u saopštenju sa portala Evropske komisije, **europa.eu**. Komisija je došla do zaključka da ovaj sistem u isto vreme ne remeti konkurenciju na jedinstvenom tržištu energije. Ovo je, inače, prvi put da je EK ocenjivala tržište kapacitetima u okviru novih odredbi Ekoloških i energetske smernica državne pomoći.

Poskupljenje i pojeftinjenje električne energije u Grčkoj

ATINA – Grčka javna elektroenergetska korporacija (PPC) objavila je 21. jula povećanje cena električne energije od 11 odsto za domaćinstva sa potrošnjom do 800 kWh u četvoromesečnom periodu i smanjenje

tarifa od do 3,4% za mala i srednja preduzeća. Promene cena statrovale su 25. jula. PPC u saopštenju navodi da će za domaćinstva sa potrošnjom iznad 800 kWh ostati nepromenjene niže noćne tarife i socijalne tarife. Povećanje cena za potrošače sa malom potrošnjom struje zahvata oko 2.160.000 domova, većinom vikendica, dok je smanjenje cena zahvatilo oko 1,4 malih i srednjih preduzeća. energia.gr

POSLOVI

Lista 30 najprljavijih evropskih TE na uglj

BRISEL - Na prošle nedelje objavljenoj listi „Prljavih 30“ termoelektrana na uglj, 18 se nalaze u Nemačkoj i Velikoj Britaniji. Novi izveštaj, koji je pripremila grupa ekoloških grupacija, među kojima i WWF, Mreža klimatske akcije (CAN) Evrope i Evropska kancelarija za prirodnu okolinu (EEB), ukazuje da je razlog porasta korišćenja ove vrste elektrana u niskoj ceni uglja i neuspehoj evropskoj politici kontrolisanja tržišta, odnosno cena dozvola za emisije CO₂.

Nemačka je, pokazuje izveštaj, najveći potrošač uglja za proizvodnju električne energije u Evropi, a iza nje Poljska i Velika Britanija. Ukazuje se i na paradoks da će se Nemačka, koja je istovremeno najveći proizvođač energije iz obnovljivih izvora, teško odricati TE na uglj zbog njihove uloge balansiranja tržišta u slučajevima smanjene proizvodnje energije iz vetra i sunca. „Prljavih 30“ obuhvata po devet termoelektrana u Britaniji i Nemačkoj i četiri u Poljskoj. Najveći zagađivač među njima je poljska TE Belchatów (5.354 MW) (na slici), ujedno najveća TE u Evropi, sa emisijama preko 37 Mt/a u 2013.

EurActiv

Policija istražuje privatizaciju slovačke elektroprivrede

BRATISLAVA – Policija je 23. jula pretresla dokumentaciju vezanu za postupak privatizacije vodeće slovačke elektroenergetske kompanije, Slovenské Elektrárne (SE), iz 2006. godine, prenosi agencija **TASR**.

Iz policije je saopšteno da je pretres deo istrage, otvorene 30. juna, o „ozbiljnim krivičnim prekršajima“ vezanim za period koji je neposredno prethodio privatizaciji kompanije. U odsustvu dodatnih informacija iz policije i kompanije, slovački mediji se bave špekulacijama pri čemu se slažu u konstataciji

da je postupak uočljivo pokrenut u trenutku kada je iz Enela 10. jula saopšteno da je odlučio da proda svoj većinski paket u SE (kao i poslove u sektoru distribucije električne energije u Rumuniji). Enel je 2006. kupio udeo od 66% u SE za 840 miliona evra. Neki segmenti su, međutim, bili isključeni iz prodatog paketa, uključujući, na primer, dve prve jedinice nuklearke u Jaslovské Bohunice. Preostali udeo od 34% je u vlasništvu Nacionalnog imovinskog fonda.

Rumunija tužila Enel pariskoj arbitraži

BUKUREŠT – Ministarstvo energije Rumunije saopštilo je 23. jula da je podnelo tužbu protiv Enela Međunarodnom arbitražnom sudu u Parizu tvrdeći da je italijanska kompanija prekršila „prodajnu opciju“ (put option) iz ugovora o privatizaciji tamošnjeg distributera električne energije Electrica Muntenia Sud. Prema uslovima ugovora, Enel je do kraja 2012. trebalo da kupi još jedan udeo od 13,57% u distributeru od njenog vlasnika, rumunske državne elektroenergetske kompanije Electrica. **SeeNews**

IEA: U ovom trenutku gotovo neisplativo ulaganje u termoelektrane

LONDON – Evropsko tržište termoelektrana je u ovom trenutku „gotovo neisplativo za investiranje“, ocenio je glavni ekonomista Međunarodne agencije za energiju Fatih Birol. On je ujedno upozorio da će ova situacija morati da se menja jer predviđa da će Evropi do 2025. biti potrebno novih 100 GW termoenergetskih kapaciteta radi obezbeđenja pouzdanosti u sektoru proizvodnje i snabdevanja električne energije. Obraćajući se učesnicima jedne energetske konferencije u Londonu, Birol je konstatovao da uprkos rasta obnovljivih izvora u Evropi, termo elektrane imaju vitalnu ulogu u obezbeđenju energetske sigurnosti kontinenta. **Power**

Engineering International (PEI)

Britanija: Široka istraga na energetskom tržištu – u fokusu veleprodaja električne energije

LONDON - Britanski regulatori tržišne konkurencije pokrenuli su široku istragu stanja na energetskom tržištu te zemlje, „usmeravajući se u prvom redu na „netransparentan sektor veleprodaje električne energije“, prenosi 23. jula **BBC**. Iz Uprave za konkurenciju i tržišta (CMA) je rečeno da istraga takođe ima za cilj da utvrdi mogu li energetske kompanije u isto vreme da budu i proizvođači i snabdevači na maloprodajnom tržištu. Prema sumnjama regulatora, ova dva pitanja istrage „mogu biti uzrok povećanjima računa za energiju u poslednjim godinama, pritužbama na kvalitet usluga, profitabilnosti i neizvesnosti vezane za buduće investicije“. Izvan pažnje ove istrage su veleprodajno tržište prirodnog gasa i tržišta distribucije energije, rečeno je iz CMA. BBC podseća da je britanski energetski regulator Ofgem u junu ove godine pozvao CMA da ispita stanje na tržištu povodom zabrinutosti izazvane nivoom profita koje regustruju energetske kompanije.

EU sankcije Rusiji usmerene na opremu, ne i uvoz nafte i gasa

BRISEL, MOSKVA – Evropski komesar za energiju rekao je u sredi da Evropska unija treba sankcijama da zabrani pružanje tehničke pomoći Rusiji za razvoj naftnih i gasnih polja, ali ne i da blokira uvoz ruske nafte i gasa. Na press konferenciji u Briselu, Gunther Oettinger je rekao da Rusija ne može da razvije potencijale Arktika „bez hardvera i softvera sa Zapada, pa bi i tu opremu trebalo staviti na listu sankcija“.

Izjava Oettingera poklopila se, međutim, sa odlukom američkog naftnog kolosa Exxon Mobil da ignoriše sankcije koje je nedavno zaoštrio Vašington i uputi u

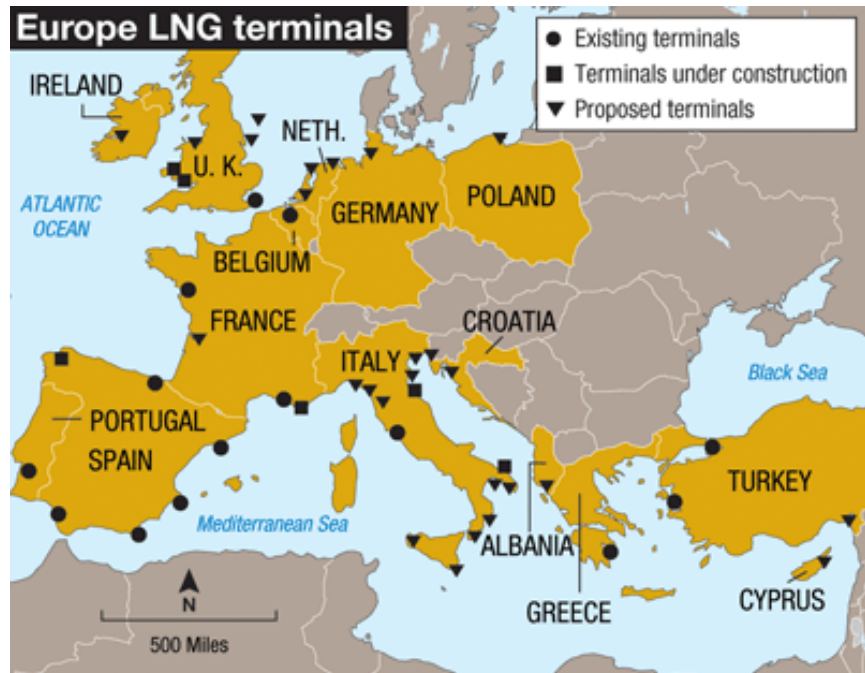
ruske vode Arktika jednu iznajmljenu naftnu platformu, gde sa svojim partnerom, Rosnjeftom treba da počne istraživačka bušenja u moru Kara. Dan pre Oettingerovih napomena, ruski predsednik Vladimir Putin zatražio je od Vlade da do 1. novembra pripremi plan smanjenja korišćenja inostrane opreme u ruskom energetsom sektoru, kao odgovor na najavu zaoštavanja zapadnih sankcija u ovom sektoru, prenosi

Platts.

The Telegraph: EU bi mogla uvoziti 160 milijardi m³ LNG-a godišnje

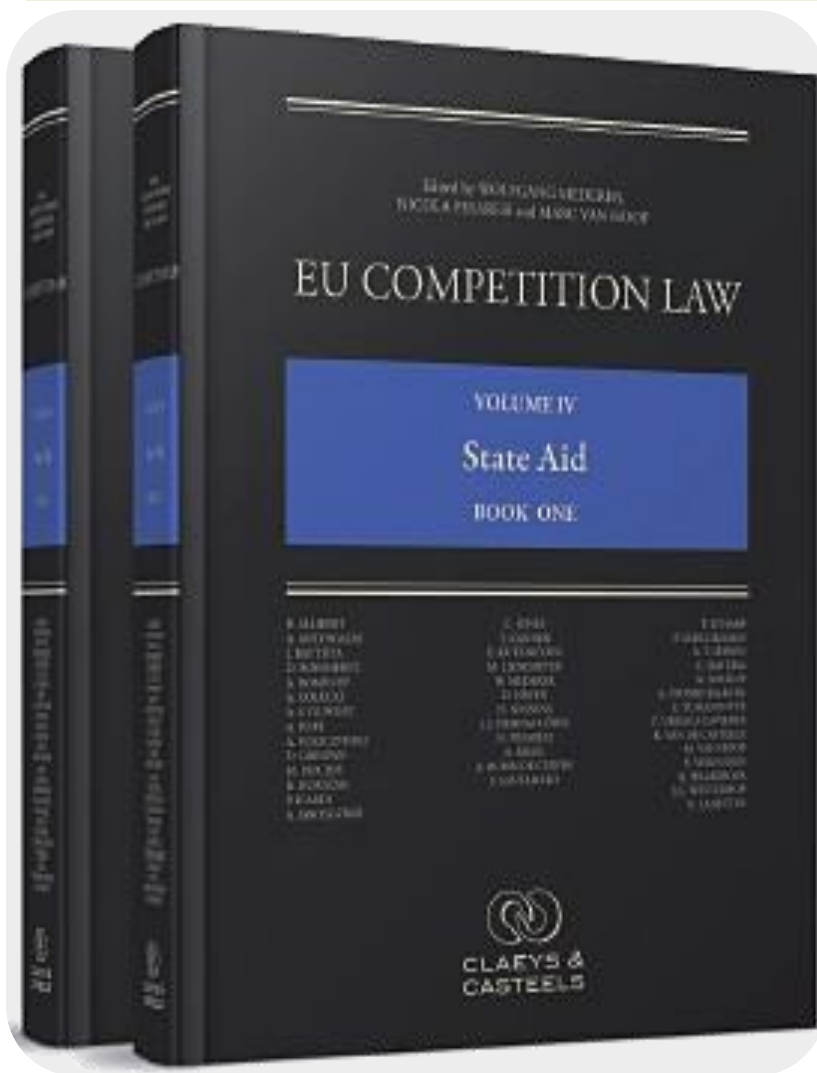
LONDON - Evropa ima dovoljno neiskorištenih kapaciteta za utečnjeni prirodni gas (LNG) da zadovolji veliki deo potrošnje u slučaju da Rusija na poslednje evropske sankcije odgovori ograničavanjem isporuka

ovog energenta, objavljuje londonski **The Telegraph**. List navodi da se dalja eskalacija krize između Zapada i Rusije događa u trenutku kada LNG-a na svetskom tržištu ima na pretek, o čemu svedoči i pad cena utečnjenog prirodnog gasa. Trenutno je cena LNG-a na njegovom centralnom, azijskom tržištu, pala sa 20 dolara za milion Britanskih termalnih jedinica (BTU) iz februara ove godine, na 11\$/1 mil.BTU. U isto vreme 80 odsto evropske mreže terminala za

LNG je neiskorišćeno, pa bi teoretski isporuke LNG-a mogle narasti na 160 milijardi kubnih metara godišnje, kada bi se LNG preusmerio na ovo tržište. Poređenja radi, Rusija je 2013. godine u Evropu izvezla 155 mlrd. m³ gasa. Međutim, u tržišnim analizama koje prenosi britanski dnevnik se takođe upozorava da mrežom terminala za LNG nije pokriveno celo područje EU, pa bi u slučaju redukcije isporuka ruskog gasa delovi u Srednjoj i Istočnoj Evropi ipak ostali bez gasa.

Komisija odobrila nemački Zakon o OIE uz diskonte najvećim potrošačima energije

BRISEL – Evropska komisija je utvrdila da je nemački Zakon o obnovljivoj energiji (EEG 2014) u skladu sa EU pravilima o dozvoljenoj pomoći države privredi i na taj način odobrila nastavak politike izuzimanja najvećih potrošača energije u toj zemlji od plaćanja punog nameta za OIE. EEG 2014 posle ovoga može da stupi na snagu 1. avgusta ove godine, prenosi portal Komisije europa.eu. Komisija je konstatovala da smanjenja OIE nameta energetske intenzivnom sektoru u Nemačkoj ne remete konkurentnost na tržištu jer se odobravaju kompanijama koje su u isto vreme intenzivni potrošači električne energije i izloženi uticajima konkurencije na međunarodnom tržištu. Nemačka je, naime, pravdala ove olakšice činjenicom da tamošnji sektori teške i obojene metalurgije, pre svih, ne mogu podneti teret skuplje energije i većih OIE nameta da bi ravnopravno na svetskom tržištu mogli da se suoče sa konkurentima iz Amerike i Azije.

Komisija odobrila Britaniji državnu podršku putem „ugovora na razliku“ u ceni

BRISEL – Evropska komisija (EK) zaključila je da je britanska šema tzv. „ugovora na razliku“ (u ceni) (CFD) koja podstiče proizvodnju

električne energije iz OIE u skladu sa EU pravilima dozvoljene državne pomoći. Tokom posebne istrage, EK je takođe ocenila da ista pravila ne krši ni javna pomoć u vrednosti 9,7 milijardi funti (12,3 mlrd.€) za pet offshore projekata vetro-parkova u Britaniji. europa.eu

Novi deo turskog prenosnog elektroenergetskog sistema - „Solarni magarci“

ANKARA – Turska vlada pokrenula je program „solarnih magaraca“ kako bi dopremila električnu energiju do marginalnih delova zemlje gde za sada dalekovodi nisu stigli. Ovaj bizaran način „prenosa“ električne energije, omogućava lokalnim čobanima da napune svoje mobilne telefone i laptopove, kako bi mogli da komuniciraju sa porodicom kod kuće, ili šetaju Internetom, kada magare natovareno solarnim panelom

stigne do njihovog odredišta. Fotonaponski paneli pružaju dovoljno energije za punjenje mobilnog i laptopa i za obezbeđenje rasvete u večernjim satima. Cena jednog solarnog paketa prilagođenog magarcima iznosi oko 1.300 dolara, ali vlada pokriva polovinu troškova.

SUSEDI I REGION JUGOISTOČNE EVROPE

Ministar: Crna Gora je zainteresovana za uključivanje u gasovod Južni tok

PODGORICA - Crna Gora je zainteresovana za uključivanje u gasovod Južni tok, kao način diverzifikacije energetske izvora i sredstvo jačanja konkurentnosti ekonomije, saopštio je ministar ekonomije, Vladimir Kavarić. Odgovarajući u četvrtak na pitanje jednog poslanika, on je kazao da Crna Gora „nije dobila formalnu ponudu, ali bilo je izvesnih razgovora na tu temu sa predstavnicima Gasproma“. Prilikom njihove posjete Crnoj Gori razgovarano je o crnogorskim potrebama za gasom i količinama koje bi se mogle plasirati na domaće tržište kroz gradnju gasovoda“, rekao je Kavarić u Skupštini, a prenosi *Mina Business*. On je dodao da bi Crnoj Gori (iz Južnog toka) bilo potrebno oko pola milijarde kubnih metara gasa.

Zagreb ipak neće braniti ulazak u Inu firmama izvan EU?

ZAGREB - Hrvatska neće, barem za sada, ići na donošenje zakona koji bi omogućio Vladi da blokira

kupovinu Ine od strane neke ne-EU kompanije, objavljuje 25. jula **Novi list**. Mogućnost donošenja tog zakona „u cilju zaštite nacionalnih interesa“ najavio je nedavno premijer Zoran Milanović. Međutim, kako je riječkom listu potvrđeno iz Vlade, takvog zakona za sada neće biti, jer on Hrvatskoj ni ne treba s obzirom da postojeći zakon državi omogućava da utiče na to kome će MOL prodati svoje deonice. Iste nedelje, ministar privrede Hrvatske Ivan Vrdoljak, rekao je da - „ko god bio (eventualni budući) hrvatski strateški partner u Ini, moraće da uloži u upstream sektor dve milijarde dolara u sledećih pet godina i milijardu i po dolara u downstream. Ivan Vrdoljak je na jednom skupu 21. jula ponovio da bi najbolje rešenje bilo kad bi Hrvatska mogla da otkupi MOL-ov udeo u Ini, ali to se ne može zbog povećanja javnog duga. Drugo prihvatljivo rešenje bilo bi da Mađari shvate da ne mogu sami da upravljaju Inom, a treće dolazak novog strateškog partnera. Nagodanja o mogućoj odluci mađarskog MOL-a da proda svoj udeo u hrvatskoj naftnoj kompaniji dodatno su dobila na snazi posle

neuspele prošlonedeljne pete runde pregovora o izmeni ugovora o upravljanju kompanijom.

Kasni nova balkanska interkonekcija

SOFIJA – Gasovodna interkonekcija između Bugarske i Rumunije, koja se gradi od 2012, neće biti završena pre septembra ove godine. Gasovod Ruse - Giurgiu dugačak 25 km trebalo je da bude završen najkasnije krajem 2013. godine. Novo probijanje roka izazvano je pucanjem cevi postavljene ispod Dunava, saopšteno je iz Bulgargaza, bugarskog partnera u poslu. Kompanija je takođe saopštila da planira postavljanje još jedne cevi, kako bi udvostručila kapacitet transporta. Inicijalni planirani kapacitet gasovoda je 0,5 milijardi kubnih metara godišnje, a maksimalni tehnički kapacitet 1,5 mlrd m³. **Novinite**

